

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА

КАФЕДРА ІНСТРУМЕНТАЛЬНО-ВИКОНАВСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор
з науково-методичної та
навчальної роботи

О. Б. Жилищов

“ ” 2016 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

**ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ.
ДОМРА. ГІТАРА
(II курс)**

Галузь знань 0202 «Мистецтво»

Напрямок підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво»

Освітній рівень – перший (бакалаврський)

Інститут мистецтв

2016 – 2017 навчальний рік

Розподіл годин звірено з робочим навчальним планом. Структура типова.
Заступник директора з науково-методичної
та навчальної роботи

А.О. Таранник

Робоча програма навчальної дисципліни «Основний музичний інструмент. Домра. Гітара» для студентів галузі знань 0202 «Мистецтво» напряму підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво» першого (бакалаврського) освітнього рівня.

Розробник:

Сахарова Лідія Олександрівна, викладач кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв Київського університету імені Бориса Грінченка

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри інструментально-виконавської майстерності Інституту мистецтв

Протокол від «7 » вересня 2016 року №1

Завідувач кафедри інструментально-виконавської майстерності

(підпис)

О.С.Плохотнюк

ЗМІСТ

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА	4
СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	6
I. Опис предмета навчальної дисципліни	6
II. Тематичний план навчальної дисципліни	7
III. Програма навчального курсу	8
IV. Навчально-методична карта дисципліни	9
V. Завдання для самостійної роботи	10
VI. Система поточного та підсумкового контролю	11
VII. Форми і методи навчання	15
VIII. Методичне забезпечення курсу	16
IX. Орієнтовний репертуар	16
X. Рекомендована література	18
Основна література	18
Додаткова література	18

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча програма з навчальної дисципліни «Основний музичний інструмент. Домра. Гітара» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено на основі освітньої програми підготовки бакалаврів з галузі знань 0202 «Мистецтво» напряму підготовки 6.020204 «Музичне мистецтво» (на базі повної загальної середньої освіти).

Програма розрахована на студентів музичних спеціальностей вищих навчальних закладів III – IV рівня акредитації. Її укладено згідно з вимогами кредитно-модульної системи організації навчального процесу. У програмі визначено обсяг знань і вмінь, які повинен опанувати бакалавр музичного мистецтва в інструментальному класі.

Мета навчального курсу – формування інструментально-виконавської компетентності та розвиток творчого потенціалу студента у процесі засвоєння навчального репертуару для домри, гітари; підготовка студента до інструментально-виконавської діяльності в середніх загальноосвітніх навчальних закладах.

Завдання навчального курсу «Основний музичний інструмент. Домра. Гітара»:

1. Формування інструментально-виконавських умінь студентів у процесі засвоєння гам, вправ, етюдів, музичних творів різних форм і жанрів.
2. Накопичення музичного репертуару для проведення різних форм навчальної та позакласної діяльності у шкільних та культурно-освітніх установах.
3. Створення професійної основи для подальшої самостійної роботи майбутнього вчителя музичного мистецтва засобами вільного володіння музичним інструментом.
4. Формування майбутнього фахівця як особистості – виховання інтересу до педагогічної діяльності і навичок самостійної роботи, виховання загальної музичної культури та працездатності, розвиток музично-аналітичного мислення.
5. Формування індивідуального виконавського стилю.
6. Засвоєння навичок сценічної культури.

Міждисциплінарний взаємозв'язок. Засвоєння навчального курсу «Основний музичний інструмент. Домра. Гітара» передбачає інтеграцію знань, умінь і навичок з таких дисциплін: додатковий музичний інструмент; оркестровий клас; сольфеджіо; історія музики.

У процесі вивчення дисципліни «Основний музичний інструмент.

Домра. Гітара» студент має опанувати такі фахові та загальні **компетентності**:

- *інструментально-виконавська* (вільне володіння музичним інструментом (домрою/гітарою) та здатність його використовувати у навчальній і концертно-виконавській діяльності; володіння навичками читання нот з аркуша, транспонування, добору музики на слух; володіння методами навчання гри на музичних інструментах; здатність організувати інструментальне музикування школярів на уроках музичного мистецтва та в позанавчальний час);

- *світоглядна* (наявність ціннісно-орієнтаційної позиції; загальнокультурна ерудиція, світогляд; розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професії; збереження національних духовних традицій);

- *інформаційна* (здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань; здатність до ефективного використання інформаційних ресурсів мережі Інтернет, які містять текстовий, аудіо- і відеоматеріал у соціальній та професійній діяльності);

- *самоосвітня* (здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку; спрямованість на розкриття особистісного творчого потенціалу та самореалізацію у фаховій діяльності; прагнення до особистісно-професійного лідерства та успіху).

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. ОПИС ПРЕДМЕТУ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. ДОМРА. ГІТАРА»

Курс	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів відповідних ECTS: II курс -4 Кількість змістових модулів: II курс-2 Загальна кількість годин: II курс -120 Кількість годин на тиждень: II курс -2	Шифр та назва галузі знань: 0202 – «Мистецтво» Шифр та назва напрямку підготовки: 6.020204 – «Музичне мистецтво» Освітній рівень: перший (бакалаврський)	Обов'язкова дисципліна Рік підготовки: 2 Семестри: 3 – 4 Аудиторні (практичні) заняття: II курс - 70 год. Самостійна робота: II курс - 42 год. Модульний контроль: II курс - 8 год. Семестровий контроль: – Вид підсумкового контролю: залік (IV сем.)

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. ДОМРА. ГІТАРА»

№ тем	Назви теоретичних/практичних розділів	Кількість годин					
		Усього	Аудиторні	Практичні	Самостійна робота	Модульний контроль	Семестровий контроль

II курс							
III семестр – Змістовий модуль 3							
3.1	Розвиток координаційних відносин між слухом та моторикою при використанні в роботі методу монтажу	11	6	6	5		
3.2	Спів з диригуванням, транспонування на інструменті.	13	8	8	5		
3.3	Виконання складних епізодів у значно уповільненому темпі	15	10	10	5		
3.4	Вдосконалення виконавських навичок в процесі вивчення дитячого та шкільного репертуару	17	12	12	5		
	МКР	4				4	
	Усього за III семестр	60	36	36	20	4	
IV семестр – Змістовий модуль 4							
4.1	Аплікатура як засіб художньої виразності.	17	10	10	7		
4.2	Удосконалення технічної бази.	13	8	8	5		
4.3	Фразування та його взаємозв'язок з метром.	13	8	8	5		
4.4	Творча робота над виразністю виконання творів репертуару	13	8	8	5		
	МКР	4				4	
	Усього за IV семестр	60	34	34	22	4	
	Усього за навчальний рік:	120	70	70	42	8	-

ІІІ. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОГО КУРСУ

ІІ курс

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3 (ІІ КУРС, ІІІ СЕМЕСТР)

Тема 3.1. Розвиток координаційних відносин між слухом та моторикою при використанні в роботі методу монтажу.

Тема 3.2. Спів з диригуванням, транспонування на інструменті зі зміною аплікатури як засоби відновлення координаційних зв'язків між слухом і моторикою.

Тема 3.3. Виконання складних епізодів у значно уповільненому темпі з метою зруйнувати заавтоматизованість рухів, активізувати слух. Інтонувана віртуозність.

Тема 3.4. Вдосконалення виконавських навичок в процесі вивчення дитячого та шкільного репертуару.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4 (ІІ КУРС, ІV СЕМЕСТР)

Тема 4.1. Аплікатура як засіб художньої виразності. Формування ладового мислення, асоціативно пов'язаного з певними руховими комплексами. Позиційна аплікатура.

Тема 4.2. Удосконалення технічної бази, робота над інструктивним матеріалом.

Тема 4.3. Фразування та його взаємозв'язок з метром, метрами вищого порядку, музичним часом.

Тема 4.4. Творча робота над виразністю виконання творів репертуару

IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВНИЙ МУЗИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТ. ДОМРА. ГІТАРА

II курс

Аудиторні (практичні) заняття – 70 год. Самостійна робота – 42 год. Модульний контроль – 8 год

Модулі	Змістовий модуль 3 (ІІІ семестр)				Змістовий модуль 4 (ІV семестр)			
Балів за модуль	503 балів				492 балів			
Кількість занять	1	2	3	4	5	6	7	8
Теми занять	Тема 3.1 Розвиток координаційних відносин між слухом та моторикою при використанні в роботі методу монтажу	Тема 3.2 Спів з диригуванням,транспонування на інструменті зі зміною аплікатури	Тема 3.3 Виконання складних епізодів у значно уповільненому темпі	Тема 3.4 Вдосконалення виконавських навичок у процесі вивчення дитячого та шкільного репертуару	Тема 4.1 Аплікатура як засіб художньої виразності.	Тема 4.2 Удосконалення технічної бази,	Тема 4.3 Фразування та його взаємозв’язок з метром	Тема 4.4 Творча робота над виразністю виконання творів репертуару
Відвідування	3б.	4 б.	5 б.	6 б.	5б.	4 б.	4 б.	4 б.
Робота під час занять	60 б.	80 б.	100 б.	120 б.	100 б.	80 б.	80 б.	80 б.
Самостійна робота	5б. * 5г. = 25 б.	5б. * 5г. = 25 б.	5б*5г. = 25 б.	5б*5г. = 25 б.	5б*7г. = 35 б.	5б. * 5г. = 25 б.	5б. * 5г. = 25 б.	5б. * 5г. = 25 б.
МКР	25 б.				25 б.			
Рейтинговий бал	Усього за період роботи до заліку – 995 бали (що прирівнюється до 100 балів з урахуванням коефіцієнта – 9,95)							
Підсумковий контроль	—				залік			

V. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Частину творів, передбачених навчальною програмою, слід вивчати самостійно. Для цього вже з I семестру слід систематично визначати завдання з самостійного розбору музичних творів, включаючи такі форми роботи, як вибір аплікатури, штрихів, фразування, що відповідав певному характеру музичного уривку, а також розвиток навичок читання з аркуша. Через деякий час викладач перевіряє виконання завдання і разом зі студентом аналізує припущені помилки, роблячи відповідні узагальнення.

За самостійну підготовку до кожного заняття студент отримує 5 балів.

II курс

№ теми	Зміст завдання	К-сть годин	Література	Академічний контроль	Бали
3.1	Розвиток координаційних відносин між слухом та моторикою при використанні в роботі методу монтажу	5	Осн.7,9,10 , Додаткова - 11,12,19,24.	Контроль на індивідуальному занятті	25
3.2	Спів з диригуванням, транспонування на інструменті зі зміною аплікатури	5	Осн.літ.1-10, Додаткова :1,7,8,10-16	Контроль на індивідуальному занятті	25
3.3	Виконання складних епізодів у значно уповільненому темпі з метою зруйнувати заавтоматизованість рухів	5	Осн.літ.1-10, Додаткова :1,7,8,10	Контроль на індивідуальному занятті	25
3.4	Вдосконалення виконавських навичок в процесі вивчення дитячого та шкільного репертуару	5	Основна література :1,3-5,8-10,додаткова-1,7,9,12-14,16,17,20,25	Контроль на індивідуальному занятті	25
4.1	Аплікатура як засіб художньої виразності. Формування ладового мислення,асоціативно пов'язаного з певними рухівними комплексами.	7	Осн.7,9,10 , Додаткова - 11,12,19,24	Контроль на індивідуальному занятті	35
4.2	Удосконалення технічної бази,робота над інструктивним матеріалом	5	Осн.літ.1-10, Додаткова :1,7,8,10	Контроль на індивідуальному занятті	25
4.3	Фразування та його взаємозв'язок з метром,метрами вищого порядку,музичним часом	5	Основна література:1,3-5,8-10,додаткова-1,7,9,12-14,16,17,2	Контроль на індивідуальному занятті	25

			0,25		
4.4	Творча робота над виразністю виконання творів репертуару	5	Основна література :1,3-5,8-10,додак ова- 1,7,9,12- 14,16,17,2 0,25	Контроль на індивідуальному занятті	25
	Усього за навчальний рік	42			210 6

VI. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Навчальні досягнення бакалаврів із дисципліни «Основний музичний інструмент» оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види контролю. Систему рейтингових балів для видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS).

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

II курс

№ п\п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів за одиницю	Кількість годин	Усього балів
1.	Відвідування практичних занять	0,5	70	35
2.	Робота на індивідуальних заняттях	10	70	700
3.	Модульні контрольні роботи	25	2	50
4.	Самостійна робота	5	42	210
	Усього за період роботи до екзамену			995
	Коефіцієнт			9,95

У процесі оцінювання навчальних досягнень бакалаврів застосовуються такі методи:

Методи усного контролю: індивідуальне прослуховування, співбесіда.

Методи самоконтролю: уміння самостійно вивчити та проводити самоаналіз творів програмного репертуару.

Порядок переведення рейтингових показників успішності в європейську шкалу ECTS

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82 – 89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75 – 81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69 – 74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60 – 68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35 – 59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1 – 34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Загальні критерії оцінювання навчальних досягнень студентів 1 та 2 курсів:

- попереднє оцінювання (діагностика рівнів музично-естетичного та фахового розвитку, з'ясування індивідуальних особливостей та здібностей студента);
- оцінювання систематичності відвідування занять;
- оцінювання активності й результативності роботи студента протягом аудиторного індивідуального заняття;
- оцінювання процесу та результату розв'язування студентом проблемних задач, вирішення творчих завдань;
- оцінка самостійної підготовки студента до аудиторного індивідуального заняття, якості виконання завдань для самостійної роботи; перевірка роботи з рекомендованою літературою, методичними посібниками, словниками, нотними, аудіо-, відеоматеріалами та електронними ресурсами; поточне оцінювання готовності студента до звітних заходів, концертів, конкурсів тощо;
- врахування самоаналізу, самооцінки студента та взаємооцінювання виступів студентів на звітних заходах, концертах, конкурсах тощо;
- оцінювання технічного рівня підготовки студента на заліку;
- оцінювання результатів виконавської та лекційно-виконавської практики;
- оцінювання навчально-творчого проекту;
- оцінювання виступу студента на звітних (концертних) заходах (академічному концерті, заліку, іспиті, контрольному уроці, сольному концерті, фестивалі, конкурсі, олімпіаді, лекції-концерті тощо) за наступними критеріями:

- яскравість та адекватність розкриття художнього образу музичного твору і володіння засобами музично-образної виразності – звуковидобуванням та інтонуванням, темпо-ритмічними та динамічними характеристиками з домрового виконавства;

- технічна досконалість виконання.

Кількість балів за роботу з індивідуальним програмовим матеріалом під час виконання самостійної та індивідуальної навчальної роботи залежить від таких вимог:

- своєчасність грамотного відтворення нотного тексту;
- повний обсяг реалізації технічних завдань;
- якість виконання навчальних завдань;
- компетентність в галузі шкільного (професійного) репертуару;
- творчий підхід у виконанні індивідуальної програми;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- реалізація виконавського задуму програмного матеріалу.

**Розподіл балів за темами змістових модулів,
що присвоюються студентові упродовж вивчення навчального курсу
«Основний музичний інструмент. Домра. Гітара»**

II КУРС

III семестр					IV семестр				
Змістовий модуль 3 (практичні заняття + самостійна робота)					Змістовий модуль 4 (практичні заняття + самостійна робота)				
Тема 3.1	Тема 3.2	Тема 3.3	Тема 3.4	МКР	Тема 4.1	Тема 4.2	Тема 4.3	Тема 4.4	МКР
88	109	130	151	25	140	109	109	109	25
503 балів					492балів				
Усього за період роботи до заліку– 995 бали (що прирівнюється до 100 балів з урахуванням коефіцієнта – 9,95).									

VII. ФОРМИ І МЕТОДИ НАВЧАННЯ

- аудиторні індивідуальні заняття із застосуванням індивідуальних методів музично-естетичного виховання та навчання гри на домрі креативної спрямованості (пояснення, демонстрування, спостереження та самоспостереження, контроль і самоконтроль, самооцінка тощо);
- робота з рекомендованою літературою, методичними посібниками словниками, нотними, аудіо- та відеоматеріалами, електронними ресурсами з використанням методів педагогічної підтримки та педагогічного супроводу;
- розв'язування проблемних задач із застосуванням методу навчальної дискусії та діалогової взаємодії;
- виконання творчих завдань із застосуванням суб'єкт-суб'єктних (діалогічних) та інтерактивних (рефлексивних) методів виховання і методу практичної перевірки. Творча робота з концертмейстером.
- консультативна робота над навчально-творчим проектом (підготовка до сольного концерту, виступу на фестивалі, конкурсі, олімпіаді; лекції-концерту; виступу в концерті (лекції-концерті); підготовки доповіді на наукову конференцію або методичний семінар; підготовки доповіді на засідання студентської наукової проблемної групи (науково-методичного гуртка); написання реферату тощо);
- робота на відповідних сайтах Інтернету.

VIII. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

1. Навчальні посібники (ноти дискети).
2. Робоча навчальна програма.
3. Збірки дитячих п'єс.
4. Збірки музично-художніх творів.
5. Збірки ансамблевої музики.
6. Збірки джазової, естрадної музики.
7. Використання комп'ютерної техніки.

IX. ОРІЄНТОВНИЙ РЕПЕРТУАР

Орієнтовний репертуар для гітари - II курс Інструктивний і технічний матеріал:

Обов'язкове повторення технічних вимог першого курсу.

Читання нот з листа.

Гами октавами A-dur секстами та терціями, мажорні, мінорні та хроматичні одноголосні в різних ритмічних малюнках, різними штрихами, прийомами в рухливих темпах у дві октави.

За рік гітарист повинен вивчити 4-6 етюдів на різні види техніки.

Варіант I

Й.С.Бах. Прелюдія та фугета ля мінор.

Ф.Сор . Варіації на тему іспанської фолії.

І.Мерц . Пьеса.

Р.Дієнс . Небесне танго.

М.Льобет . Каталонська пісня.

Варіант II

Й.С.Бах. Прелюдія Мі мажор.

М.Джуліані . «Меланхолія.»

Ф.Таррего . Полька.

Є.Ларичев . Варіації на тему Р,Н,П, «Степь да степь кругом»

Р.Дієнс . Кон фуоко.

Варіант III

Л.Вейс . Сюїта.

С.Руднєв . «Хоровод».

А.Барріос . «Собор»

Ж.Рамо . Менует.

Морено Тороба «Фандангільо»

для домри –II курс
Інструктивний і технічний матеріал

Гами - тріохоктавні у всіх тональностях. Штрихи
Арпеджіо - трізвуки, сектакорди, квартсектакорди, септакорди.
Вивчення подвійних нот /октави, терції, сексти/ до 5 позиції. Тріох і
чотирихострунні акорди. Вправи в «настройці» хору.

Збірники гам і вправ

С.Коргуєв. Вправи в подвійних нотах
А.Григорян. Гами та арпеджіо
Г.Шрадїк. Вправи, зошити № I, 2
Е.Гїлельс. 24 гами та арпеджіо

Етюдн

Ш.Данкля. Етюдн, ор. 73
Я.Донт. Етюдн, ор. 37
Р.Крейцер. Етюдн
О.Львов. 24 етюдн
П.Роде. 24 капрнса
Ф.Фїорїлло. 36 етюдів

Варїант I

Д.Перголезї. Концерт
Ф.Куперен. Маленькі вітряні млинн
С.Людкевич. Чабарашка
Б.Мїхеєв.Пустотливий найграш.
Д.Дакен. Зозуля

Варїант II

Т.Вїталї. Чаконн
С.Прокоф'єв. Три п'єси а оперн "Дуєнья": Серенада, Андантїно,
Музичний момент

В.Гомальяка. Елегїя,
А.Баланчївадзе. Танець
С.Орфєєв. Веснянка

Варїант III

Д.Тартїні. Соната соль мїнор «Покинута Дїдона»
А.Вївальдї. Адажїо
М.Глінка. Ноктюрн
М.Лнсенко.Пряла
В.Івко .Ескїз.

Х. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ДЛЯ ДОМРИ

Основна література

1. Асафьев Б. «Музыкальная форма как процесс», часть 2 «Интонация», Музыка 1971.
2. Алексеев И. «Методика преподавания игры на баяне», М.Музгиз.1960.
3. Бандура-Скода Є. I,II «Интерпретация Моцарта», М.Музыка,1972.
4. Браудо И. « Артикуляция», Л. 1973.
5. Гарбузов М. « Зонная природа динамического слуха», М.Музгиз,1955
6. Гелис Н.Н. « Техника левой руки домриста»/ рукопис/
7. Гелис Н. «Работа правой руки домриста» /рукопис/
8. Давидов М. « Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяністів» К. 1983.
9. Івко.В. «про роль слухових настанов у формуванні інтонаційної культури домриста» /рукопис
10. Івко.В « Техніка інструментального інтонування»,К. 1998, матеріали 2 Всеукраїнської науково-практичної конференції.

ДЛЯ ГІТАРИ

1. Агафшин П. « Школа игры на шестиструнной гитаре.»-М.,1987
- 2 Агуадо Д. «Этюды для шестиструнной гитары.»М.,1979
3. Альбом пьес для шестиструнной гитары Вип.1.Киев.,1976
- 4 Альбом пьес для шестиструнной гитары Вип.2.Киев.,1979
5. Барриос А. Произведения для шестиструнной гитары.М.,1989
- 6 .Вещицкий П. «Самоучитель игры на шестиструнной гитаре.»-М.,1988
7. Иванов-Крамской А. «Школа игры на шестиструнной гитаре.»-М.,1968
8. Иванов-Крамской А. «Школа игры на шестиструнной гитаре.»-М.,1989
9. Калинин В. «Самоучитель игры на шестиструнной гитаре»-М.,1998
10. Каркасси М. « Школа игры на шестиструнной гитаре.»-М.,1988

Додаткова література

для домри

- 1 Бендерский.Д. «Киевская школа воспитания исполнителя на народных инструментах».
- 2.Бортнік.Є « Формування та розвиток домрового мистецтва в Україні».
3. Бортнік .Є « Домра в самодіяльному мистецтві».
- 4 Іванов.П. « оркестр українських народних інструментів» К. 1981.
5. Имханицкий.Н. « У истоков русской народной оркестровой культуры»
- 6.Имханицкий.Н. «Формирование и развитие русской народной инструментальной культуры письменной традиции.»
- 7.Евдокимов.В. « Одесская академическая школа народно-инструментального искусства в Украине».

8. Коган .Г. « У врат мастерства», « Работа пианиста», М., Музыка,1958
9. Комаренко.В. « Український оркестр народних інструментів.» К. 1960.
10. Кременштейн Б. « Самостоятельная работа пианиста». М. Музыка, 1965
- 11 Лысенко М. ,Михеев Б « Школа игры на четырехструнной домре»,К. 1989.
- 12 Лысенко М. « Методика обучения на домре», К. Музична Україна, 1990
13. Мартинсен К. « Индивидуальная фортепианная техника», М. Музыка
- 14 Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції, актуальні напрямки відродження та розвитку народно-інструментального мистецтва в Україні
15. Назаров И. «основы музыкально-исполнительской техники и метод её совершенствования», М. Музыка. 1983
- 16 Нейгауз Г. « Об искусстве фортепианной игры», М. Музыка, 1982
17. Пересада.И. « Справочник. Оркестры и ансамбли народных инструментов». - М. 1985.
- 18 . Пшеничный.Д. « Аранжировка для народных инструментов» К. 1980.
- 19 Свиридов М. «основы обучения игре на домре» .Л. Музыка. 1968.
20. Флеш К. « Искусство скрипичной игры»,М. Музыка. 1960
- 21 Ципин Т. «Обучение игре на фортепиано», М.,Музыка, 1984
- 22 Шапов А. « Фортепианная педагогика», М. Музыка. 1960
- 23 .Школа фортепианной транскрипции. Скл. Г.Коган, вып.. И.М. 1970.
- 24 Ямпольский И. « Основы скрипичной аппликатуры»,М. Музыка,1977.

ДЛЯ ГИТАРИ

- 1 Bach J.S. Lautenwerke/Musica per chitarra.Budapest.,1980
- 2 Bach J.S. Buch furdie Gitarre. Leipzig.,1952
- 3 Брауэр Л.Произведения для шестиструнной гитары. М.,1986
- 4 Гаврилов А. «Популярные пьесы для шестиструнной гитары.»-Скат.,1998
- 5 Кардосо Х. Пьесы для шестиструнной гитары -М.,1999
- 6 Кирьянов Н. Школа игры на шестиструнной гитаре.-М.,1991
- 7 Klassiker der gittare. Band 1. Leipzig.,1977
- 8 Klassiker der gittare. Band 2. Leipzig.,1978
- 9 Klassiker der gittare. Band 3. Leipzig.,1979
- 10 Klassiker der gittare. Band 4. Leipzig.,1980
- 11 Klassiker der gittare. Band 5. Leipzig.,1981
- 12 Кузин Ю. Азбука гитариста в 3-х частях–Новосиб.,1999
- 13 Ларичев Е. «Самоучитель игры на шестиструнной гитаре».-М.,1971
- 14 Ларичев Е. « Классическая шестиструнная гитара».М.,2000
- 15 Латиноамериканська музыка для шестиструнной гитары.М.,1969
- 16 «Любимые мелодии для шестиструнной гитары.»-М.,1998
- 17 «Лютневая музыка эпохи ренессанса. Вып.1 .Лейпциг.»,1981
18. Морено-Торроба Ф. «Произведения для шестиструнной гитары.»-
- 19 Произведения для шестиструнной гитары.»-Л,1981
- 20 Пухоль Э. Школа игры на шестиструнной гитаре.-М.,1987

- 21 «Пьесы русских композиторов для шестиструнной гитары.»-М.,1981
22. Руднев С. « Обработки русских народных песен».1994
23. Таррега Ф. «Избранные произведения для шестиструнной гитары.»-М.,1983
- 24 Шипулин А . «Моя гитара-Новосибирск.»,1986
25. «Этюды для шестиструнной гитары»-Л.,1987
26. «100 этюдов для развития универсальной гитарной техники.Омск.»,1999